

Keverbank

Een keverbank is een verhoogde strook akkerland begroeid met ruige polvormende grassen en kruiden. Deze strook ligt ongeveer een halve meter hoger dan de omliggende grond en is twee tot drie meter breed. Door de verhoogde ligging is een keverbank warmer en droger dan het omringende akkerland, waardoor insecten zoals loopkevers zich er thuis voelen. Insecten kunnen er ook prima overwinteren. Voor akkervogels zoals de patrijs biedt een keverbank in eerste instantie warmte, dekking en insecten als voedsel voor kuikens, en mogelijk ook een veilige nestplaats.

WAAROM?

Keverbanken zijn oorspronkelijk ontworpen om plaagbestrijdende insecten aan te trekken en te huisvesten en kunnen dus als maatregel ingezet worden voor natuurlijke plaagbestrijding op je akkers. Mits een aantal aanpassingen kunnen deze keverbanken ook voedsel, nest- en schuilgelegenheid creëren voor de patrijs en andere akkervogels.

KEVERBANKZAADMENGSEL

Onderstaande tabel toont een voorbeeld van een graskruidmengsel (zaaidichtheid 12,5 kg/ha) dat kan worden gebruikt om de keverbank mee in te zaaien.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aandeel (%)
Rietzwenkgras	<i>Festuca arundinaceae</i>	31
Roodzwenkgras	<i>Festuca rubra</i>	20
Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>	12
Beemdlangbloem	<i>Festuca pratensis</i>	12
Timotee	<i>Phleum pratense</i>	5
Korenbloem	<i>Centaurea cyanus</i>	3
Knoopkruid	<i>Centaurea jacea</i>	3
Gewoon duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>	3
Gewone rolklaver	<i>Lotus corniculatus</i>	2
Grote klaproos	<i>Papaver rhoeas</i>	2
Muskuskaasjeskruid	<i>Malva moschata</i>	2
Wilde peen	<i>Daucus carota</i>	2
Grote kaardebol	<i>Dipsacus fullonum</i>	2
Komkommerkruid	<i>Borago officinalis</i>	1

Aanleg van een keverbank in Boekhout © Boerennatuur Vlaanderen

AANLEG?

1. Een keverbank kan tijdens de late zomermaanden, herfst of winter worden aangelegd. Een goed moment is na de oogst als de grond droog is. Voor een zo goed mogelijk ecologisch resultaat blijft de keverbank best enkele jaren op dezelfde plek liggen.
2. Het doel is om een rug van ongeveer 70 centimeter hoog en 3 meter breed te creëren. Een gangbare manier is om met een zesschaar wentelploeg drie werkgangen van beide zijden naar het midden op te ploegen. Daarna moet de keverbank enkele weken rusten om in te zakken tot ongeveer 50 centimeter.
3. Vervolgens wordt de keverbank ingezaaid met een meerjarig zaadmengsel van grassen en kruiden. In het voorjaar enkele keren vooraf een vals zaaibed aanleggen voorkomt problemen met onkruid later. Je kan er natuurlijk ook voor kiezen om een najaarsmengsel te gebruiken en de keverbank pas in het najaar in te zaaien.

Aanpassingen op maat van akkervogels

4. Een smalle keverbank maakt akkervogels kwetsbaar voor predatie door bijvoorbeeld vossen of roofvogels. Om dit risico te verkleinen, dient een keverbank idealiter gecombineerd te worden met een aansluitende bloemenblok of brede bloemenstrook. Aanvullend kan je het predatierisico ook verkleinen door de keverbank midden in een gewas/perceel aan te leggen, waarbij de uiteinden niet aansluiten op de randen van het perceel, bijvoorbeeld door een aantal werkgangen afstand te houden tot de randen van het perceel.
5. Een braakstrook of onbegroeide strook van ongeveer een werkgang breed langs één zijde van de keverbank kan ervoor zorgen dat natgeregende akkervogels snel terug kunnen opwarmen of een stofbad kunnen nemen.
6. Zo mogelijk kunnen er op de keverbank hier of daar een paar struikjes worden aangeplant. Dat geeft vogels extra dekking en de kans om beschut te broeden. Interessante struiksoorten zijn bijvoorbeeld meidoorn, hondsroos of liguster. Hou de hoogte van deze struiken onder de 2 meter om te vermijden dat ze gebruikt worden als uitkijkpost voor luchtpredatoren zoals eksters en kraaien. Hou er ook rekening mee dat deze aanplant de keverbank een meer permanent karakter geeft!

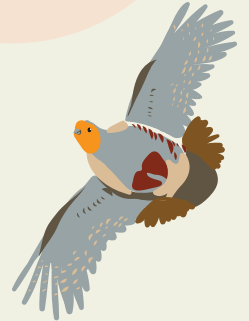

Keverbank in Ramskapelle © Inagro

BEHEER?

Het is de bedoeling dat er op de keverbank een ruige, grasachtige begroeiing ontstaat. Bemesting, onkruidbestrijding en andere gewasbescherming zijn ongewenst. In het eerste jaar na inzaaien kan het nodig zijn om de keverbank één of twee maal te maaien op hoogte (> 10 cm) om niet-ingezaaide onkruiden te onderdrukken. Indien nodig kunnen probleemkruiden pleksgewijs bestreden worden. Daarna is het ingezaaide mengsel meestal goed ontwikkeld en moet de keverbank normaal niet meer gemaaid worden. De onbegroeide strook naast de keverbank dient jaarlijks één of twee maal met een frees of eg weer kaal gemaakt worden.

Bloemenblok

Bloemenblokken zijn een biodiversiteitsmaatregel waarbij percelen worden ingezaaid met een mengsel van inheemse kruiden en akkergewassen. In het PARTRIDGE-project worden deze bloemenblokken ingezet om een optimaal leefgebied voor de patrijs te creëren. Ook andere akkervogels, insecten en soorten zoals bijvoorbeeld de haas kunnen hiervan mee profiteren.

WAAROM?

Bloemenblokken zorgen het jaar rond voor optimaal broedhabitat, geschikt kuikenhabitat en voldoende dekking en voedsel. De bloeiende kruiden trekken insecten aan die o.a. dienen als essentieel eiwitrijk voedsel voor patrijzenkuikens in hun eerste levensweken. De zaden zijn een belangrijke bron van voedsel tijdens de herfst en de winter. Daarnaast zorgt de structuur van de bloemenblokken voor een veilige broedplaats en geeft ze dekking tegen roofdieren en slechte weersomstandigheden. In een bloemenblok vindt de patrijzenfamilie dus zowel voedsel als dekking, wat haar overlevingskansen sterk vergroot.

VOORBEELD BLOEMENBLOK ZAADMENGSEL

Zaadmengsels kan je aanpassen aan lokale omstandigheden, zoals het bodemtype en de voornaamste teelten uit de regio. Ook het tijdstip van inzaai neem je best mee in de keuze van planten in het mengsel. Hiernaast vind je een voorbeeld van een mengsel dat in het voorjaar kan worden ingezaaid. Doorgaans bestaan zaadmengsels voor bloemenblokken uit zowel éénjarige als meerjarige soorten. De zaaidichtheid is 7 kg/ha.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aandeel (%)
Triticale*	<i>Triticale</i>	25
Rogge*	<i>Secale multicaule</i>	10
Zomerhaver*	<i>Avena sativa</i>	10
Zonnebloem*	<i>Helianthus annuus</i>	10
Huttentut*	<i>Camelina sativa</i>	7
Boekweit*	<i>Fagopyrum esculentum</i>	4
Mergstamkool**	<i>Brassica oleracea</i>	4
Luzerne**	<i>Medicago sativa</i>	4
Bladrammenas*	<i>Raphanus sativus</i>	3
Venkel**	<i>Foeniculum vulgare</i>	3
Esparcette**	<i>Onobrychis viciifolia</i>	3
Knoopkruid**	<i>Centaurea jacea</i>	2
Wilde peen**	<i>Daucus carota</i>	2
Cichorei**	<i>Cichorium intybus</i>	1,5
Honingklaver**	<i>Melilotus officinalis</i>	1
Avondkoekoeksbloem**	<i>Silene latifolia</i>	1
Dagkoekoeksbloem**	<i>Silene dioica</i>	1
Groot kaasjeskruid*	<i>Malva sylvestris</i>	1
Muskuskaasjeskruid**	<i>Malva moschata</i>	1
Gewone margriet**	<i>Leucanthemum vulgare</i>	1
Korenbloem*	<i>Centaurea cyanus</i>	1
Grote klaproos*	<i>Papaver rhoeas</i>	1
Grote kaardebol**	<i>Dipsacus fullonum</i>	0,5
Koningskaars**	<i>Verbascum thapsus</i>	0,5
Boerenwormkruid**	<i>Tanacetum vulgare</i>	0,5
Voederwikke**	<i>Vicia sativa</i>	0,5
Gewone rolklaver**	<i>Lotus corniculatus</i>	0,5
Rode klaver**	<i>Trifolium pratense</i>	0,5
Duizendblad**	<i>Achillea millefolium</i>	0,5

* éénjarig ** meerjarig

Perceel opgedeeld in bloemenblokken © Boeren Natuur Vlaanderen

Een bloeiende bloemenblok © Inagro

AANLEG?

Een bloemenblok is best minimum 0,5 hectare groot en 20 meter breed. Hierdoor voorkom je dat roofdieren zoals de vos gemakkelijk de nesten en kuikens kunnen vinden door langs de rand van het bloemenblok te speuren. Daarnaast ligt een bloemenblok bij voorkeur in het open veld en grenst het niet aan doorgaande wegen, bebouwingen, bos of houtwallen.

1. De aanleg van een bloemenblok kan zowel in het voorjaar (april - mei) als in het najaar (september - oktober). Bij aanleg in het voorjaar werk je best met een vals zaaibed om latere problemen met onkruid te voorkomen.
2. Zaai zo ondiep mogelijk in. De zaden in het mengsel hebben verschillende groottes, waardoor ze snel ontmengen. Aangezien zaaimachines daar lastig op in te stellen zijn, vul je ze best met kleine hoeveelheden. Roer daarbij ook regelmatig in de voorraadbak. Let op: de zaaidichtheid is slechts 7 kg/ha. Zo zorg je voor een open, ijle vegetatie met nog stukken braakliggende grond waarin patrijzen en hun kuikens zich gemakkelijk kunnen verplaatsen.
3. Na het zaaien raden we aan om het geheel licht in te harken of te eggen. Bij droogte is aanrollen aangewezen om de kieming te bevorderen.

BEHEER?

Hoewel bloemenblokken doorgaans weinig beheer vragen, zijn er toch enkele aandachtspunten.

1. Rotatie

Elk jaar moet de helft van elk bloemenblok ondergewerkt en opnieuw ingezaaid worden. Begin daarvoor in het tweede jaar met de eerste helft, in het derde jaar de andere helft en in het vierde jaar weer de eerste helft. Hierdoor ontstaat er de nodige variatie in begroeiing. Zo is het éénjarige stuk meer geschikt als foerageerhabitat en het tweejarige stuk als broed- en schuilplaats. Let echter op dat er bij het halveren van het bloemenblok geen te smalle stroken ontstaan.

2. Bemesting

Bloemenblokken hebben geen bemesting nodig.

3. Onkruid

Problemen met onkruiden kunnen ontstaan als het perceel vóór inzaai al niet vrij van onkruid was. Ook droge omstandigheden na de inzaai, waardoor het ingezaaide mengsel niet of traag kiemt, kunnen onkruid in de hand werken. Het toepassen van een vals zaaibed kan echter veel problemen voorkomen. Start in het voorjaar ook zo vroeg mogelijk (vanaf half maart) met de inzaai. Je kan ook kiezen om een bloemenmengsel in te zaaien in het najaar. Haarden van distels kunnen indien nodig plaatselijk worden bestreden.

4. Bodembewerking

Besteed steeds voldoende aandacht aan een goede bodembewerking. Zo zorg je ervoor dat het bloemenmengsel niet te dicht wordt doorheen de jaren en akkervogels er vlot doorheen kunnen blijven bewegen.